

Stel Franse en Duitse taal weer verplicht, al is het maar een enkel jaar

Loslaten van verplichting om meer dan Engels te leren blijkt een vergissing van formaat

Kim Putters

Nederlanders werden ooit wereldwijd geroemd om hun meertaligheid. Met het grootste gemak kon je met een Nederlander via het Engels naar het Duits of het Frans overschakelen. Dat heeft ons economisch en maatschappelijk geen windeieren gelegd. Het is gemakkelijker handelsrelaties aangaan als je meerdere talen spreekt. Het dwingt respect af als je mensen in hun taal kunt benaderen. Het straalt uit dat je je kunt inleven in hun situatie en gewoonten.

Das war einmal! C'est fini!

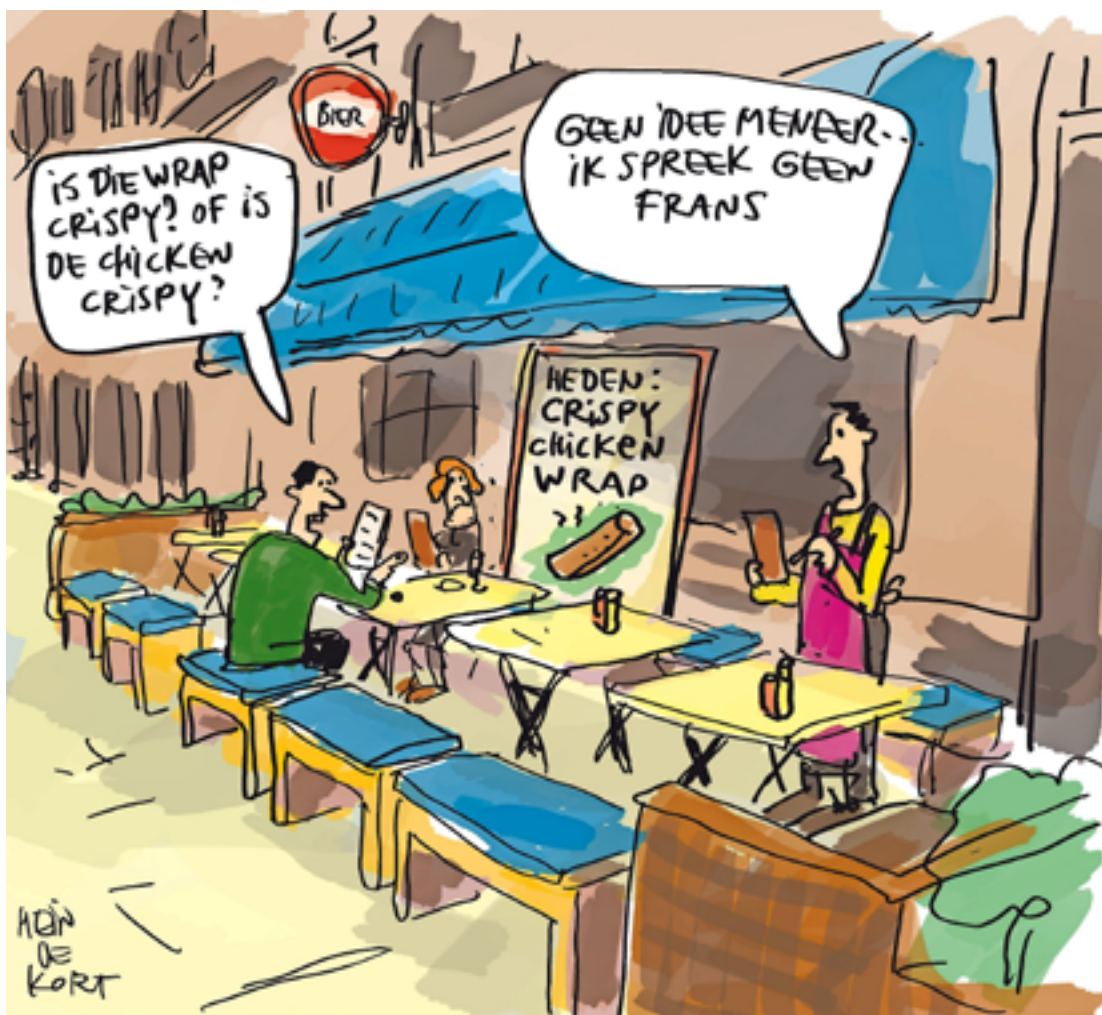
Al decennialang staat het taalonderwijs onder druk. Dat signaal is al vele malen afgegeven, maar dat hebben we blijkbaar toch genegeerd. We spreken inmiddels vooral nog Engels en maken dat zelfs tot voertaal in ons hoger onderwijs. De indruk is dat je er daarmee toch wel uitkomt. Maar als we onszelf niet fatsoenlijk meer kunnen uitdrukken in andere talen, maken we minder gemakkelijk verbindingen en verdampt dat Nederlandse imago snel wereldwijd. Hoog tijd om opnieuw de alarmbel te luiden.

Directe aanleiding daarvoor is het vorige week aan de Erasmus Universiteit Rotterdam verdedigde proefschrift van Marjolijn Voogel, 'Bon ton of boring?', over de stand van ons Franstalig onderwijs. De aantallen eindexamenkandidaten dalen al jaren gestaag. Zo'n 20% sinds de millenniumwisseling.

In het middelbaar beroepsonderwijs en op de havo zijn steeds minder scholieren geïnteresseerd in deze oer-Europese taal, waarmee je nog steeds over de hele wereld terechtkunt. In het vmbo verdwijnt de taal helemaal. Het wordt een saaie, lastige taal gevonden. En als iets saai en lastig wordt, moeten we het onze jongeren natuurlijk niet langer verplichten te leren...

Nu zou het nog zo kunnen zijn dat andere talen die plek innemen, zoals Chinees, Russisch of Arabisch. Dat is echter maar ten dele het geval. Er is gewoonweg minder interesse in het leren van een vreemde taal, wat in een open wereld zonder grenzen (zeker virtueel) eigenlijk paradoxaal is.

Opnieuw lijkt het erop dat iedereen denkt er wel uit te komen met het Engels. Individueel kan

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËELE DAGBLAD.

dat nog wel zo zijn, maar collectief als land helemaal niet. Je verliest de vaardigheid gemakkelijk te kunnen switchen in denken, je inlevingsvermogen te tarten en de rariteiten in een vreemde taal te ontdekken. Oftewel, iets van de cultuur van een ander te leren begrijpen.

Behalve desinteresse is het wegvallen van de verplichting om meer dan het Engels te leren de boosdoener. Het blijkt een vergissing van formaat dat vakken als Duits en Frans steeds vaker buiten het verplichte onderwijsprogramma vallen. Dit over te laten aan de interesse van scholen en scholieren zelf, waar dus desinteresse overheerst, verzaakt het nationale belang.

De vaardigheid van meertaligheid creëert een lenige geest

We hebben ondernemers nodig die zich in het buitenland verstaanbaar kunnen maken en politici die indruk kunnen maken doordat ze gemakkelijk overschakelen in het Frans of Duits. De vaardigheid van meertaligheid creëert een lenige geest bij een grote groep mensen. Het zorgt voor verbindingen tussen bevolkingsgroepen, in eigen land en daarbuiten.

Taligheid draagt bij dus bij aan identiteitsvorming. Dat begint bij het Nederlands, dat ook al niet meer zo goed beheerst wordt als gewenst zou zijn. De infiltratie van Engelse woorden, de omgang met de d's en de t's, maar ook het normaal kunnen formuleren van zinnen behoren basisvaardigheden te zijn.

Natuurlijk mag je daarbij fouten maken, want daarvan kun je leren. Natuurlijk hoeft niet iedereen perfect Nederlands te spreken en is dialect ook een uiting van identiteit. Maar je moet het op orde houden om ook andere talen — en de mensen erachter

— te kunnen begrijpen.

Uiteraard zijn die Duitse naamvallen voor velen ingewikkeld en is de Franse zinsbouw niet altijd eenvoudig. Het lezen van boeken kan als een lijdensweg voelen. Maar van dat ploeteren kun je veel leren. Bovendien, je bent twee dagen in Frankrijk en je droomt in het Frans. Je verleert het nooit helemaal.

Het wordt tijd voor een taaloffensief. Meer dan Chinees, Russisch of Arabisch zijn onze (buur-) talen verbonden met elkaar en onderdeel van onze identiteit. Maak Frans, Duits en Engels weer verplicht in het voortgezet onderwijs, al is het maar een enkel jaar. Dat levert meer verbondenheid en onderling begrip tussen mensen op, maar ook respect in handelsrelaties. Een inclusieve Nederlandse samenleving spreekt haar talen.

Kim Putters is directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau.